

Až do konce

Ohrožené domovy pro seniory bojují s nákazou mezi klienty i svými zaměstnanci

Eliška Halašková
halastova@mf.cz

Zámecký areál, ve kterém žije skoro stovka seniorů, je nepřírodně tichý a park zeje prázdnotou. Ozřejmuje to až cedule na vstupních dveřích do budovy s vyhlášením zákazu návštěv do odvolání. Domov důchodců v Českém Dubu na Liberecku je jedním z nejhroženějších zařízení, kde se objevila nákaza covid-19. Jako první onemocněl jeden z údržbářů a po něm i další technický pracovník. Mezi seniory se nákaza podle dosavadních výsledků testů nerozšířila, ovšem za cenu přísných opatření – klienti jsou neustále ve svých pokojích, nepotkají se v jídelně, nemůžou ani ven do parku.

Zařízení už hledá řešení, jak klienty alespoň na část dne dostat na čerstvý vzduch. „Musíme co nejrychleji opravit terasu, rozbil se nájezd. Díky tomu, že je oddělená od zbytku parku, sem pak budeme klienty vozit na sluníčko,“ ukazuje ředitel zařízení Radim Pochop velkou dlážděnou plochu v zadní části areálu. Právě to, že se nepodívají ani do přilehlého parku a nepotkají se členy své rodiny, snáší se podle pečovatelky Moniky Bolinové

zdejší seniory hůř než samotný strach z nemoci.

Podle Bolinové však není atmosféra v domově nijak napjatá. Vedle strachu o klienty, kteří kvůli svému věku patří do nejhroženější skupiny, přitom mají zaměstnanci oprávněné starosti i o své rodiny. „Na začátku jsme se hodně báli, mám tři děti a jedna dcera má cukrovku. Teď už je to

zase v klidu, jen je náročné dělat v tomhle,“ ukazuje prstem v rukavici na roušku a zamířené brýle. „Dneska jsme koupali klienty a rouška i brýle jsou v koupelně dost nepřijemné,“ popisuje náročnou práci s ochrannými pomůckami.

„Já před nimi smekám, protože pracovat v rouškách, brýlích, se štítu, nesundávat rukavice – to je náročné,“ přikyvuje Pochop. „Kolegyně třeba udělala dvanáctku, přišla domů, za noc našla ještě dvacet roušek a další den šla zase do práce,“ popisuje současný náročný režim. V tu chvíli ho však přeruší zvonící telefon – to mu jeden z nakažených zaměstnanců oznamuje dobrou zprávu: jeho test je negativní a brzy se vrátí do práce. „Díky za skvělou zprávu, jste držák,“ zní odpověď plná naděje a částečně i úlevy.

Naše mantra: pomůcky a testy

Ve stejné situaci jako zařízení v Českém Dubu se v Česku ocitly desítky dalších domovů pro seniory. Někteří z klientů v následku nakažení covidem-19 už zemřeli, přesnou příčinu úmrtí však nelze s ohledem na celou řadu jiných zdravotních komplikací spojenou se stářím určit. Situace ovšem ilustruje, jak moc

Zaměstnanci i rodičové

Po nedostatku ochranných pomůcek domovy řeší problém s nedostatkem personálu.

Někteří ředitelé domovů pro seniory doufají, že současná krize rozpoutá novou debatu o novelizaci zákona o sociálních službách, která by přinesla posílení zdravotnického personálu. „Domovům pro seniory dlouhodobě chybí zdravotnický personál, který je v souvislosti se zhoršujícím se stavem jejich obyvatel nezbytný. Pandemie jen umocnila tuto potřebu,“ říká Karolína Dobiášová z katedry veřejné a sociální politiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, která se zaměřuje na dlouhodobou péči o seniory.

Řada zaměstnanců domovů pro seniory je současně rodiči, a proto musejí pečovat o své malé děti, které nechodí do školy. Jiným pak byla například nařízena karanténa. „Ze 70 za-

městnanců teď osmnáct nemůže do práce, takže máme velký výpadek,“ upozorňuje Radim Pochop z Českého Dubu. Jedná proto i se dvěma studentkami sociální práce o tom, že by v jeho domově vypomáhaly.

V Břevnici na Havlíčkovobrodsku akutní výpadek způsobený nakažením zaměstnanců vyplnili dobrovolníci. „Teď bude odjíždět skupina mediků a přijede jiná. Díky nim se nám podařilo to období překlenout, ale samozřejmě uvidíme, jak to bude ještě dlouho trvat,“ říká s obavami ředitelka domova Hana Hlaváčková. „Máme tu studentku sociální školy, ale personál potřebujeme především na péči o pozitivní klienty, takže jsme sháněli primárně zdravotníky,“ doplňuje. S pomocí se podle ní nabídly i čtyři zdravotní sestry.

Být inovativní znamená být připravený

Pojem inovace může mít pro různé lidi řadu významů a podob. Být inovativní v kontextu aktuální koronavirové krize nicméně především znamená být připravený a přizpůsobit se co nejrychleji a nejlépe změnám, a to i těm náhlým a nepředvídatelným.

Krizi se zásadním dopadem do ekonomiky jsme na základě makroekonomických dat i historických zkušeností očekávali již delší dobu a zhruba před 18 měsíci jsme se na ni v naší kanceláři začali připravovat, a to zejména z hlediska doplnění portfolia našich služeb, technologií či důsledného finančního řízení. Když potom svět zasáhla pandemie, měli jsme na co navázat. Obratem jsme tak vytvořili odborný covid-19 tým čítající cca 25 kolegů, ze dne na den jsme plně přešli na vzdálené poskytování služeb, začali jsme nabízet online komplexní informační servis ke koronaviru, podílet se na krizové legislativě apod. Zvýšenou efektivitu transformujeme do kvality našich služeb, a to bez nárůstu ceny. Naopak pro klienty postižené covidem-19 máme sníženou sazbu a speciální pro bono program.

Ať už jsou ale naše služby sebevíc inovativní a odehrávají se stále častěji v online prostředí, jejich hnacím motorem je stále totéž – lidský faktor. Jeho součástí je špičková odbornost, disciplína, vysoké pracovní nasazení všech našich kolegů i ochota a schopnost být pro klienty vždy maximální oporou. A nejen pro ně. V celé kanceláři se zvedla obrovská vlna solidarity, téměř všichni pomáhají potřebným, ať už v rámci kanceláře, nebo sami za sebe. A to si zaslouží největší obdiv. Nejen v době krize. ●

Jaroslav Havel
řídící partner Havel & Partners

LEGAL DISRUPTORS
Supported by Legito

zpočátku chyběly ochranné pomůcky – tři miliony roušek a půl milionu respirátorů vláda domovům pro seniory zajistila až na konci března, dva týdny od vyhlášení nouzového stavu. Pokud neměl domov vlastní zásoby, šli pro něj v prvních dnech lidé z okolí látkové roušky. Pak některé domovy nakoupily pomůcky od českých dodavatelů nebo zařízení zásobil zřizovatel. Pomoc od státu přišla až jako poslední.

Jedním z důvodů, proč se nákaza mezi seniory tak prudce rozšířila, může být i počáteční pomalé testování. „Určitě nemůžeme tvrdit, že kdyby bylo všechno, jak má být, tak se do žádného domova nákaza nedostane, ale na druhé straně od prvního nakaženého domova z řad našich členů do dvacátého to trvalo asi deset dní, což je poměrně krátká doba. To, co se mohlo udělat dřív, je testování klientů a zaměstnanců zařízení,“ řekl týdeníku Euro prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb Jiří Horecký.

Potvrzuje to příběh Domova pro seniory Břevnice na Vysočině, kde jsou aktuálně nakaženi všichni klienti a někteří už zemřeli. Podle ředitelky Hany Hlaváčkové měli prvního nemocného nejspíše už na přelomu února a března a asi v polovině března se nakazili první zaměstnanci. „V tu dobu se ještě nikde netestovalo, bylo prvních pár nakažených v republice. Testy k dispozici nebyly, a přitom náš domov už byl promořený a my jsme si včetně našeho pana praktického lékaře mysleli, že je to normální chřipka, protože doznívala chřipková epidemie,“ říká. Nově zavedené pra-

Mysleli jsme si, že je to normální chřipka, protože doznívala chřipková epidemie.

videlné plošné testování zaměstnanců každých deset až 14 dní pomocí rychlotestů tak ředitelé domovů vítají, i když podle Horeckého by mohlo být i častější.

Jiná už je i situace u ochranných pomůcek – na jejich nedostatek si téměř nikdo nestěžuje, což potvrzují ředitelé domova seniorů v pražské Michli, Břevnici na Havlíčkobrodsku i v Českém Dubu. „My jsme nestrádali ani v době před zásilkou ministerstva, měli jsme roušky, rukavice, dezinfekci i obleky, protože si je objednávalme celoročně ve velkých zásobách. Když se to řešilo v jiných zařízeních, tak jsem byla ráda, že objednávat dopředu,“ ukazuje

jiný příklad ředitelka Domu pro seniory Vranovice Ivana Hoferová.

Hermeticky uzavřeno

Některá zařízení v reakci na rychlé šíření nemoci přistoupila rovnou k tvrdým opatřením a zaměstnanci se spolu se svými klienty zavřeli do dobrovolné karantény. Andrea Tajanovská z Asociace poskytovatelů sociálních služeb, která mapuje situaci mezi svými členy, odhaduje počet takových zařízení nejméně na deset. Je mezi nimi i již zmíněný Dům pro seniory ve Vranovicích, kde se do karantény uzavřeli už 3. dubna. „Vedl nás k tomu vývoj šíření nákazy v domovech a to, že úmrtnost u této skupiny je vysoká. Zeptala jsem se, jestli by do toho zaměstnankyně šly se mnou, a všechny sborově řekly ano,“ říká vedoucí domova Hoferová.

Při střídání směn po dvou týdnech musejí podle ní být všichni zaměstnanci negativně otestováni. „Pokud by otestování nebyli, tak tam může být někdo bezpříznakový a zaměstnanci čas-to spí společně ve velkých místnostech bez roušek,“ upozorňuje Horecký, který v takovém případě považuje dobrovolnou karanténu za smysluplné preventivní opatření.

Třeba v domově pro seniory v pražské Michli se pracovníci rozdělili na dvě skupiny a ti, kteří pracují s pozitivně testovanými klienty, se nesmějí potkávat s těmi druhými. Do práce jsou také hromadně sváženi a odpoledne zas rozvázeni domů. „Aktuálně máme pozitivní pacienty v jednom patře, to je hermeticky uzavřené a ob jedno patro jsou klienti bez výskytu nákazy, máme velice striktní pravidla,“ popisuje aktuální situaci ředitelka zařízení Věra Barešová.

Ministerstvo zdravotnictví domovům nařídilo, aby vyčlenily izolované lůžkové kapacity pro nakažené seniory. O pacienty s lehkým průběhem se tak starají především pečovatelé bez zdravotnického vzdělání a zdravotní sestry. Možná překvapivě právě ti, kteří o seniory pečují, odmítají diskuse některých členů vlády o hospitalizaci nakažených bez těžkých příznaků. „Když jsou to klienti s těžkými demencemi, každé přemístění je pro ně náročné. Bylo by pro ně hrozně těžké zvykat si na nové prostředí a převoz a následná adaptace by byly natolik stresující, že by jim to ještě přitížilo,“ říká Hlaváčková z břevnického domova.

„Personál se o ně chce starat, jsme zvyklí starat se až do konce,“ dodává. ●